

NAHÁČ

DAVID
SEDARIS

ARGO

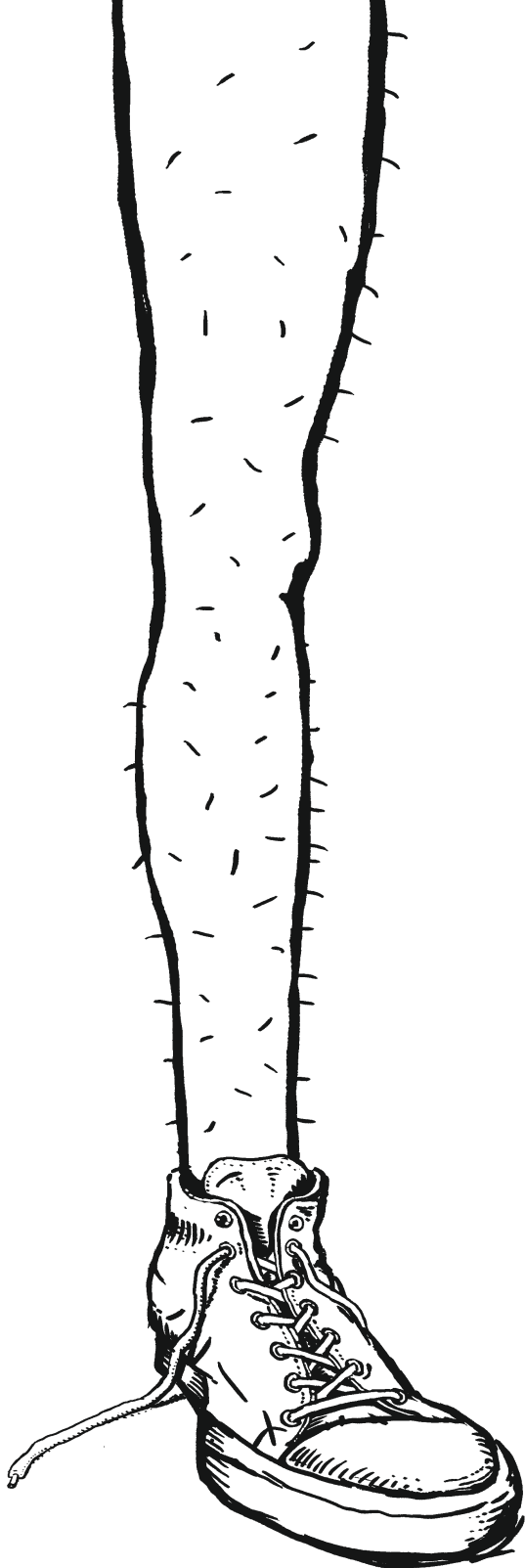

NAHÁČ

**DAVID
SEDARIS**

Přeložila
Hana Ulmanová

ARGO

© Argo, 2013

Copyright © 1997 by David Sedaris

Translation © Hana Ulmanová, 2013

ISBN 978-80-257-1024-1 (váz.)

ISBN 978-80-257-1032-6 (e-kniha)

NADROBNO NASEKANÉ HOVĚZÍ

Přemítám, zdali bych neměl požádat služebnictvo, aby mi drobné předtím, než je vsypou do čínské dózy, která mi trůní na prádelníku, navoskovalo. Mít čisté mince je důležité – ne nové, ale slušně udržované. To je jedna z doktrín mé církve. Ne mojí *osobně*, ale té, ke které se spolu s rodinou hlásím: církve Katedrály jiskřivé přírody. Je to ohromná gotická budova s vížkami, zvony a sochami prostých lidí, kteří se chystají vrhnout dolů. Pořádají se v ní prohlídky s průvodcem a první říjnovou nedělí je otevřeno pro veřejnost. Měli byste ji vidět! Ale neberte si s sebou fotoaparáty, protože blesk by mohl oslnit koně – a to by pro mě a mé rodiče představovalo strašné riziko, jelikož kněz trvá na tom, abychom seděli v první řadě. Nedávno nám v opici – on totiž docela pije – zavolal s tím, že ho naše tváře přibližují k Bohu. A má pravdu, neboť jsme neobyčejně pohlední. Mámin profil vyryli na nový žeton na metro a co se mého otce a mě týče, výzkumníci z NASA hodlají na základě tvaru našich lebek navrhnout lunární modul. Máme aerodynamické lícní kosti a do doličku na bradě bychom dokázali vklínit až tři tucty

bombiček do plynové pistole najednou. Když se ptám, většina lidí řekne, že mou nejsilnější stránkou je zářivá pleť – vážně mi září! Pokud mám v noci usnout, musím si přes oči uvázat ponožku. Jiným se zas líbí moje oči nebo perfektní bělostné zuby, má hustá hříva nebo impozantní postava, ale chcete-li můj názor, řekl bych, že mým nejvýraznějším rysem je umění přijmout poklonu.

Protože jsme tak chytří, dokážeme s rodiči prokouknout všechny kolem – jako by byli vyrobení z tvrdé, průsvitné umělé hmoty. Víme, jak vypadají nazí, a vidíme, jak uboze jim v těle fungují srdce, duše i střeva. Občas někdo prohodí: „Tak jak ti dupou králíci, mladej,“ a já cítím jeho závist, jeho upocenou touhu získat si mou přízeň bodře nepřipadnou lidovostí, ze které se mi dělá lítostí špatně. Jak prý mi dupou králíci. Netuší o mně a o mém způsobu života ani ťuk, a svět je takových lidí plný.

Vezměte si kupříkladu toho kněze s třaslavýma rukama a voskově bílou kůží. Není o nic složitější než pětidílná dřevěná skládačka, s jakou si hrají idioti a školní mládež. Chce, abychom seděli v první lavici, a nerozptylovali tak ostatní farníky, kteří se ve svých řadách otáčejí a natahují krky, aby se mohli kořit naší fyzické a duševní krásě. Naše způsoby je okouzlují a oni si přejí na vlastní oči vidět, jak se vyrovnáváme s tou tragédií. Ať už si vyrazíme kamkoli, ocitám se s rodiči v centru pozornosti. „To jsou oni! Hele, to je jejich syn! Dotkni se ho, pohlaď ho po kravatě, po kadeřích, na co dosáhneš!“

Kněz doufal, že když bude kázat na koni, přiláká k sobě alespoň trochu pozornosti, avšak i tento plán s lasem a párem vzpínajících se plnokrevníků selhal. Když nás posadil do první lajny, konečně přinutil shromážděné, aby se dívali vpřed, což je krok správným směrem. Pokud to pomůže přiblížit lid

Bohu, s radostí budeme hřadovat na píšťalách varhan nebo se necháme bičovat na starodávném kříži z nerez oceli, jenž visí nad oltářem. Uděláme prostě cokoli, neboť navzdory našim nedávným potížím máme povinnost pomáhat druhým. Piknikový fond v ghettu, každoroční automobilové závody proti bolestem hlavy, pavilon pro zraněné sportovce v místní Nemocnici u Milosrdných: na dobročinné účely přispíváme závratnými částkami, avšak nikdy nás neuslyšíte o tom mluvit. Jsme anonymními dárci, neboť pytle sotva čitelných děkovných dopisů s děsnými pravopisnými hrubkami by nám utrhly srdce. Vyjde najevo, že jsme nejen pohlední, ale i štedří, a než se nadějeme, začnou nám před branou tábořit redaktoři módních časopisů a tělesně postižené děti, jejichž zašpičatělé berle nám poničí trávník. Ne, děláme, co můžeme, ale nevytrubujeme to do světa. Ve světle ramp nebo vedle pochodujících hodnostářů nás fakt nenajdete, protože nechceme přitáhnout nežádoucí pozornost. Jasně, naši nohsledi se o to snaží pořád, ale je to laciné a hloupé a jednoho dne budou důsledků své pošetilosti litovat. Prahnou po něčem, o čem nic netuší, ale my, my víme až moc dobře, že daní za slávu je ztráta soukromí. Stavíte-li své štěstí na odív, pouze tím povzbudíte potenciální únosce prodírající se zalesněnými pozemky naší luxusní čtvrti.

Když unesli mé sestry, otec žádost o výkupné zmačkal a hodil do věčného ohně, jenž hoří hned vedle mumifikovaného Poutníka, který nám dělá společnost v jídelně našeho letního sídla na pobřeží. Se zločinci nevyjednáváme, neboť to nemáme v povaze. Občas si na sestry vzpomeneme a zadoufáme, že se jim daří dobře, ale moc o tom nepřemítáme, jelikož tím bychom únoscům přiznali vítězství. Prozatím jsou tedy sestry pryč, ale kdo ví, možná se jednou vrátí – třeba až budou starší a samy už budou mít rodiny. Teď je ze mě jedináček a univerzální dědic

nemalého rodinného jmění. Jestli se cítím osaměle? Někdy. Pořád mám matku a otce a samozřejmě sloužící, z nichž někteří jsou navzdory zkaženým zubům a nedostatečnému původu mimořádně chytří. Zrovna onedhy jsem byl s Duncanem ve stáji, když vtom...

„Proboha,“ zvolala máma a vnořila vařečku do kotlíku s omáčkou z nadrobno nasekaného hovězího. „Nech tu kočku na pokoji, nebo tě poškrábu i já. Dost na tom, že jsi ji namaškalil jako nějakou podřadnou štetku. Sundej z ní ten obleček a pusť ji, než nám vezme kramle jako ta poslední.“

Volnou rukou jsem si poposunul brýle a připomenul jí, že poslední kočku nám přejelo auto.

„Vběhla pod něj schválně,“ opáčila máma. „Nemohla zkrátka jinak, dohnals ji k tomu tím svým tlacháním o tom, jak jsi s bratry Kennedyovými poobědval prvotřídní žebírka, nebo o čem jsi to sakra tehdy žvanil. Takže ji hned pusť. A pak skoč na dvorek a vyžeň sestry z toho výkopu. A když už tam budeš, najdi taky tátu. Jestli neleží pod autem, bude asi opravovat septik. A všem jim řekni, ať se laskavě dostaví ke stolu, nebo budou mít k večeři moji pěst.“

Ne že bychom byli chudí. Podle rodičů jsme měli do chudoby daleko – ale ne tak daleko, aby to vyhovovalo mým potřebám. Chtěl jsem domov s vodním příkopem, ne s plotem. A abych se pořádně vyspal, požadoval jsem na naši počest pojmenované letiště.

„Jsi prostě snob,“ říkávala mi na to máma. „V tom je tvůj problém. S podobnýma lidma jsem vyrůstala, a víš ty co? Nemohla jsem je vystát. Nikdo je nedokázal vystát.“

Ať už jsme toho měli sebevíc – dům, auta, dovolené –, nikdy mi to nestačilo. Někde v průběhu let se stala nějaká strašná chyba. Život, který se mi nabízel, byl naprosto nepřijatelný,

já se však nikdy nevzdával naděje, že se zničehonic zjeví má pravá rodina. Na zvonek by zazvonili prstem v bílé rukavičce a vykřikli by: „Ach, Vaše Lordstvo,“ a na oslavu by vyhodili do vzduchu své cylindry, „díky Bohu, že jsme vás konečně našli.“

„Nic takového se nestane,“ opáčila máma. „Když už bych ukradla dítě, věř mi, že bych si nevybrala takové, které mě buzeruje pokaždé, když si na pohovku hodím kabát. Nevím, jak se to mohlo stát, ale jsi náš. A jestli jsi z toho zklamaný, zkus si představit, jak se asi cítím *já*.“

Kdykoli máma dělávala velký nákup, okouněl jsem u vchodu do obchodu v naději, že mě nějaký movitý pár nacpe do kufru auta. Možná mě budou hodinku dvě mučit, ale jakmile zjistí, jak to umím se žehličkou, určitě mi sami sundají pouta a přjmou mě za vlastního.

„Objeví se nějací kandidáti?“ vyptávala se máma, zatímco parkovištěm tlačila vozík přetékající potravinami.

„Neznáš nějaké bezdětné manžele?“ vyzvídal jsem. „Někoho s bazénem nebo soukromým letadlem?“

„Kdybych znala, víš to jako první.“

S příchodem každé nové sestry má nechut jen rostla.

„*Kolik* že to máš sourozenců?“ podívovali se učitelé. „Nejste vy náhodou katolíci?“

Měl jsem dojem, že máma je každé Vánoce těhotná. Koupelna byla ustavičně plná podělaných plenek a do pokoje mi bez přestání lezla batolata, která mi bořila sbírky mušlí a lahví od vína.

Neměl jsem ani páru, jak to přesně funguje, ale ze šeptandy od sousedů jsem vyrozuměl, že naše velká rodina má co do činění s máminou nedostatečnou kontrolou. To, že jsme si nemohli dovolit letní sídlo s výhledem na záliv a tenisovým kurtem na útesu, byla *její* chyba. Než aby zlepšovala naše společenské postavení, rozhodla se plodit děti – jedno špinavější než druhé.

Složitost celé situace jsem pochopil, až když prasklo, že je poštěstě těhotná. Přistihl jsem ji, jak za bílého dne pláče v ložnici.

„Jsi smutná, protože jsi nestihla vyluxovat přízemí?“ zeptal jsem se. „Udělám to za tebe, jestli chceš.“

„Vím, že bys to udělal,“ řekla. „A tvojí ochoty si vážím. Ale já jsem smutná, protože zas čekám dítě, do hajzlu. Ale tohle už je poslední, přísahám. Hned potom si od doktora nechám podvázat vejcovody a zaletovat je na uzel, abych si byla jistá, že se to už víckrát nestane.“

Neměl jsem ani tušení, o čem to mluví – vejcovody, uzel, letovací pájka –, ale pokýval jsem hlavou, jako bychom právě dospěli k jakési soukromé dohodě, kterou pak do konečné podoby dovede tým právníků.

„Ještě jednou to zvládnou, ale budu potřebovat tvoji pomoc.“ Pořád zoufale, jakoby opile vzlykala, ale nebylo mi za ni trapně a ani jsem neměl strach. Když jsem pozoroval, jak si stíhlýma rukama zakrývá obličej jako závěsem, pochopil jsem, že potřebuje víc než jen dobrovolnou služku. A tím člověkem budu já. Její vrba, finanční poradce a snad i přítel: přísahal jsem, že budu tohle všechno a ještě mnohem víc – výměnou za dvacet dolarů a písemné potvrzení, že mi navždycky zůstane můj vlastní pokoj. Tak jsem jí byl oddán. A máma pochopila, jak výhodný obchod se jí skýtá. Osušila si tváře a vydala se hledat kabelku.

TIKOVÁ RÁNA

Když se učitelka zeptala, jestli by si mohla pohovořit s mámou, osmkrát jsem se nosem dotknul desky lavice.

„To má znamenat ‚ano‘?“ otázala se.

Dle jejích výpočtů jsem toho dne dvacetkrát vstal ze židle. „Poskakuješ tu jako blecha. Na chvilinku se k tobě otočím zády a ty nám tu klidně začneš olizovat vypínač. Možná je to u vás doma zvykem, ale tady v mé třídě se bez dovolení z místa nechodí. A rozhodně nic neoslintáváme. Tohle je vypínač slečny Chestnutové a já ho mám ráda suchý. Jak by se ti líbilo, kdybych přišla k vám domů a olizovala vám vypínače? No řekni?“

Pokusil jsem se ji při tom představit, jenže mě začala volat moje bota. *Sundej si mě*, zašeptala. A třikrát si poklepej na čelo podpatkem. *Tak honem, nikdo si toho nevšimne.*

„No tak?“ slečna Chestnutová pozvedla řídké, načerněné obočí. „Na něco jsem se tě ptala. Tak líbilo by se ti, kdybych vám doma olizovala vypínače?“

Vyklouzl jsem z boty a tvářil se, jako že si prohlížím vzorek na podrážce.

„Ty se chceš tou botou praštit do hlavy, že?“

Nikoliv „praštit“, nýbrž poklepat; ale stejně, jak mohla vědět, k čemu se chystám?

„Po celém čele máš šrámy od podpatku,“ řekla, čímž zodpověděla mou nevyřčenou otázku.

„Občas by ses na sebe měl podívat do zrcadla. Boty nejsou zrovna čistá záležitost. Nosíme je na nohou, abychom se chránili před špínou. Mlátit se botou do hlavy není nadvakrát zdravé, není-liž pravda?“

Odtušil jsem, že asi ne.

„Asi? Tohle není hra na hádanou. Vběhnout do vozovky s papírovým pytlek přes hlavu není *asi* nebezpečné. Na žádné asi tu není místo. To jsou fakta, ne domněnky.“ Sedla si za katedru, pokračovala ve výkladu a přitom sepisovala krátký dopis. „Ráda bych si promluvila s tvou matkou. Matku patrně máš, nebo snad ne? Předpokládám, že tě nevychovala zvířata. Nebo je tvoje matka slepá? To nevidí, jak se chováš, nebo si snad ty šprýmky šetříš pouze pro slečnu Chestnutovou?“ Podala mi přeložený arch papíru. „Můžeš jít, a až budeš u dveří, udělej mi laskavost a nepucuj mi tím svým bacilonosičským svailem vypínač. Mám za sebou perný den; ty ostatně taky.“

Ze školy jsem to měl do domu, co jsme si ho pronajali, docela blízko. Přesně šest set třicet sedm kroků, a když se mi zadařilo, urazil jsem tu trasu pod hodinu. Co pár metrů jsem se zastavil a oslintal schránku nebo se dotknul listů či stébel trávy, kdykoli si zasluhovaly pozornost. Kdybych se náhodou při počítání kroků spletl, musel bych se vrátit do školy a začít znovu. „Ty jsi nějak brzo zpátky,“ podivil by se školník. „Prostě se nás tu nemůžeš nabažít, co?“

Jak šeredně se mýlil. Toužil jsem být doma, ale dostat se tam byl problém. Třeba jsem se na kroku tři sta čtrnáct dotknul

telegrafního sloupu, nicméně o patnáct kroků dál mi došlo, že jsem se ho nedotknul na správném místě. A tak jsem se ho musel dotknout znovu. Chvíli jsem se nesoustředil a obratem se mě zmocnily pochyby, které mě přiměly přehodnotit nejen telegrafní sloup, ale také jistou zahradní dekoraci na kroku dvě stě devatenáct. Musel jsem se vrátit a tu sádrovou houbu opět olíznout – a doufat, že se její strážkyně nevyřítí ze dveří s řevem: „Nestrkej ten svůj ksicht do mojí muchomůrky!“ Občas se rozpršelo nebo se mi začalo chtít na záchod, běžet domů však nepřicházelo v úvahu. Cesta ze školy byla dlouhý a komplikovaný proces vyžadující úzkostlivou pozornost stran každického detailu. Ne že by mě bavilo tisknout nos na rozpálenou kapotu zaparkovaného auta – radost s tím neměla co do činění. Já to dělat musel, protože neexistovalo nic horšího než ta muka, kdy bych to nedělal. Vyhnul bych se být jediné schránce, a mozek by mi ani na okamžik nedovolil zapomenout. Třeba bych seděl u večere a usilovně bych se snažil na to nemyslet, a přece by se mi ta myšlenka vrátila. *Nemysli na to*. Jenže to už by bylo pozdě, a já bych v té chvíli věděl, co musím udělat. Omluvil bych se, že si musím odskočit, šel bych ven a k té schránce se vrátil. Nedotýkal bych se jí, ale šťouchal do ní a v podstatě ji bil, protože bych měl pocit, že ji nenávidím. Ve skutečnosti jsem samozřejmě nenáviděl sebe. Někde se to ksakru muselo dát vypnout, ale já ten zatracený čudl nedokázal najít.

Nepamatuji se, že by to se mnou tak cloumalo i na severu. Do severokarolínského Raleigh naši rodinu přeřadili z newyorského Endicottu. *Přeřadit*, tak tomu říkali lidé z IBM. Stavěl se nám nový dům, ale prozatím jsme přebývali v pronajaté nemovitosti navržené tak, aby připomínala plantážnické sídlo. Budova byla umístěná na holém pozemku beze stromů a její bílé sloupy slibovaly majestát, který interiéru zoufale chyběl. Vchodové dveře

vedly do tmavé, úzké chodby, ze které se zahýbalo do ložnic o nic větších než matrace, jimiž je zařídili. Kuchyni jsme měli v patře – stejně jako obývací, jehož obrovské okno skýtalo výhled na škvárovou zeď, kterou zbudovali proto, aby zadržela přílivy bláta sesouvající se z haldy hlusiny odvedle.

„Náš soukromý koutek pekla,“ utrousila máma, kdykoli se ovívala jedním z došků, co nám popadaly ze střechy.

Ačkoli mě to deprimovalo, když jsem dorazil domů, znamenalo to, že mám za sebou první etapu hořké pouti k sobě do pokoje. Jakmile jsem se ocitl u domu, každým loktem jsem se sedmkrát dotknul dveří. Onen úkol byl obtížnější, nacházel-li se někdo nablízku. „Proč prostě nevezmeš za kliku,“ rozčilovala se vždycky moje sestra Lisa. „Děláme to tak všichni a zdá se, že to funguje.“ Uvnitř byly vypínače a prahy, které nešlo pominout. Pokoj jsem měl hned vedle haly, ovšem napřed mě čekala práce. Poté, co jsem políbil čtvrtý, osmý a dvanáctý okobercovaný schod, otřel jsem si ze rtů kočičí chlupy a zamířil do kuchyně, kde mi bylo nařizeno pohládit hořáky na sporáku, přitisknout nos na ledničku a srovnat do řady kávovar, opékač na topinky a mixér. Jakmile jsem dokončil obchůzku obývacího pokoje, nastal čas pokleknout u zábradlí a naslepo útočit příborovým nožem na mou oblíbenou elektrickou zásuvku. Musel jsem olízat žárovky a vyzkoušet kohoutky v koupelně, načež jsem se konečně do-trmácel k sobě do pokoje, kde jsem si pečlivě uspořádal věci na prádelníku, olízal kovové rohy stolu a rozvalil se na postel. Pohupoval jsem se a přemítal, co nás to ve třetáku učí za divnou ženskou. Proč by k nám slečna Chestnutová chodila a olizovala nám vypínače, když se nikdy nevrhla ani na ten, co má ve škole? Asi si drobátko cucala.

V tom vzkazu navrhovala, že se u nás staví, aby s mámou probrala můj „zvláštní problém“, jak tomu říkala.

„Tos odešel z lavice, abys olízal vypínač?“ otázala se máma. Odložila dopis na stůl a zapálila si cigaretu.

„Jednou nebo dvakrát,“ opáčil jsem.

„Jak jednou nebo dvakrát? Jednou nebo dvakrát za půl hodiny? Nebo za deset minut?“

„Netuším,“ zalhal jsem. „Copak to někdo počítá?“

„No, například ta zatracená matikářka. Patří to koneckonců k její *práci*, počítat. To sis myslel, že si toho nevšimne?“

„A čeho?“ Pokaždé jsem znovu žasl nad tím, že si toho někdo všímá. Mé činy byly hodně intimního rázu, a vždycky jsem tudíž předpokládal, že jsou svým způsobem neviditelné. Když mě zahnali do úzkých, hájil jsem se tvrzením, že se svědci mylí.

„Co tím myslíš: ‚a čeho‘? Zrovna dneska po obědě mi volala sousedka odshora, paní Keeningová – víš přece která, má dvojčata. Řekla, že tě načapala u sebe na zahradě, když jsi na kolenou a v předklonu líbal odpolední vydání jejích novin.“

„Nelíbal jsem je. Jenom jsem se snažil rozluštit titulky.“

„A to ses na ně musel tak lepit? Možná potřebuješ silnější brejle.“

„No, možná jo,“ odtušil jsem.

„A tahle slečna...“ Máma rozložila list papíru a jala se studovat podpis. „Tahle slečna Chestnutová se patrně taky mylí, že? Nebo co se mi to tady snažíš nabulíkovat? Asi si tě plete s tím druhým klukem, co se vymrští ze židle, sotva se úča otočí, a začne olizovat ořezávátko nebo ošmatávat vlajku, nebo co všechno se to ještě zatrapráce navyvádíš.“

„To je dost pravděpodobné,“ řekl jsem. „Je stará. Má na rukou skvrny.“

„Kolik skvrn?“ vyhrkla máma.

K večeru nás navštívila slečna Chestnutová. Byl jsem u sebe v pokoji a pohupoval se. Na rozdíl od posedlého počítání

a dotýkání to nebyla neoddiskutovatelná povinnost, nýbrž dobrovolné a velmi slastné cvičení. Byl to můj koníček, a nic jsem nedělal raději. Cílem nebylo ukolébat se a usnout. Nebyla to příprava na žádný vyšší cíl. Byl to cíl samotný. Nepřetržitý pohyb osvobozoval mysl a dovoloval mi přemítat, vplouvat do podrobně vykreslených fantazií. Přidejte k tomu rádio, a budu se spokojeně pohupovat až do tří nebo do čtyř do rána, poslouchat hitparády a objevovat, že každický song je o mně. Některé písničky jsem si musel poslechnout dvěstě- nebo třistakrát, ale dříve či později se mi vždycky vyjevilo jejich skryté poselství. Jelikož mě pohupování bavilo a uvolňovalo, logicky ho muselo něco pokazit. To něco byl nejčastěji můj mozek, který mi odmítal dopřát víc než deset minut nepřetržitého štěstí. Jakmile zazněly úvodní takty mé aktuálně nejmilejší písně, jakýsi hlásek špitnul: *Neměl bys radši jít nahoru a zkontrolovat, jestli v té keramické kořence opravdu zbývá sto čtrnáct zrníček pepře? A když už tam budeš, kámo, mohl bys mrknout na žehličku a ověřit si, zda se od ní v bráskově pokoji nešíří požár. A seznam požadavků se bleskurychle rozrůstal. A co ta anténa na půdě? Je pořád dokonale kolmo, nebo už tu harmonii narušila některá z tvých sester? A taky mě napadlo, jestli je na sklenici s majonézou pořádně nasazené víčko. Kouknem se na to, ju?*

Zrovna jsem překračoval hranici naprostého blaha a téměř jsem rozluštil složitý písňový kód, když vtom se mi do cesty připletly myšlenky. Ošálit se daly pouze tak, že jsem si počkal na moment, kdy mě ta píseň omrzí, kdy na mém žebříčku spadne z prvního místa. A pak jsem se přinutil uvěřit, že mi na ní už nezáleží.

Když jsem se takto potýkal se *Stínem úsměvu tvého*, dorazila slečna Chestnutová. Zazvonila a já si na skulinku pootevřel dveře. Sledoval jsem, jak ji máma zve dál.